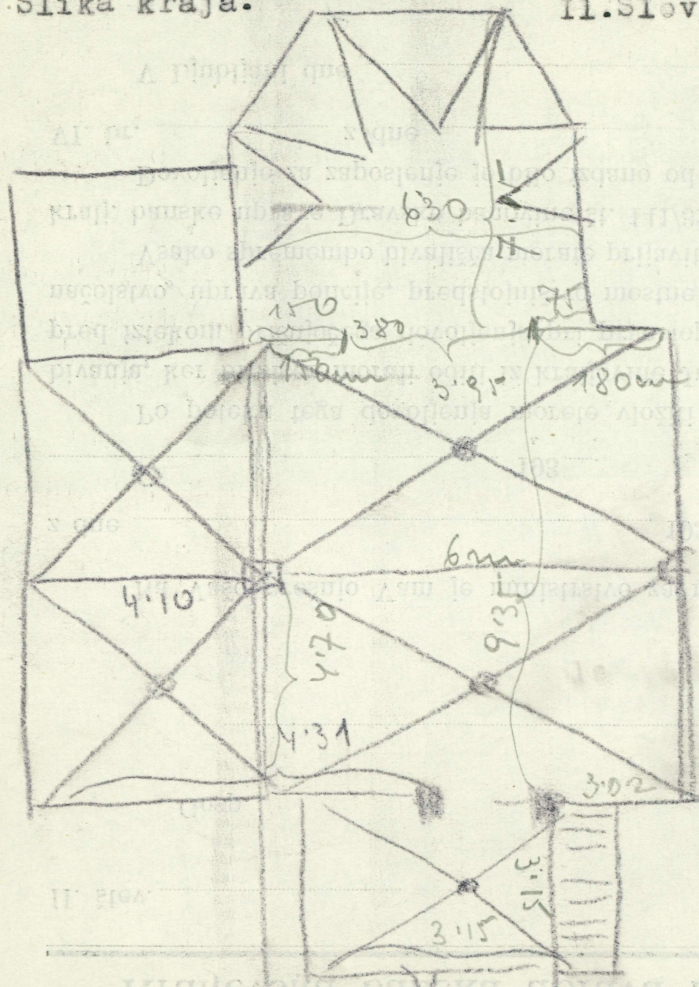

Slika kraja.

Il. Slov. 1926, št. 166, str. 172, št. 31.

Stele, LXVIII, 7.4.1926, str. 1.

Čelo zamotan problem. Lepa arhit. ladje, ki obstoja iz enega večj ga prostora in enega sev. ožjega vmes steber, ki nosi vse oboke. Steber skoro popolnoma renesanski, str. portal in konzola nad stebrom z letnico. rebra precej močna in enaka pod zvonikom in obeh ladjah. s večkrat premaknjena. rezbiterij baročna arhitektura, a popolnoma neregularna. V fasadi ob zvoniku staro zidovje

tako, da izgleda, da je to prastar zid, event. v sev. steni, na jug pa bi bil razširjena. Zunanjščina zelo slikovita.

Slekovičeva kronika v župnišču z nenatančnim tlorisom, Zaokroglitev vsh. ste-
ne stran. ladje je poznejša in nima nobenega pomena kake stare apside ali kaj
podobnega. Problem razširitve!

Stele, LXVIII, 7.4.1926, str. 8-9.

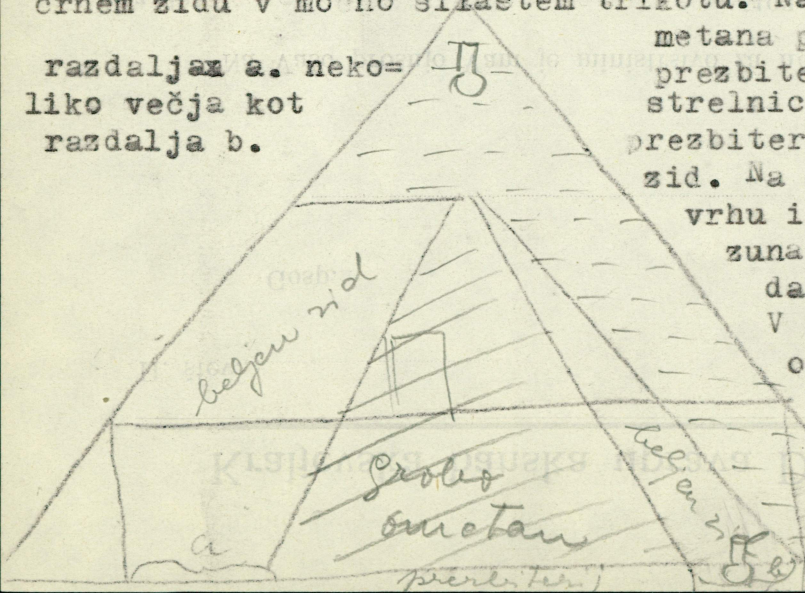
Zvonik ima l. 1521. Je ves enoten in lepo zidan.

Pod streho nad prezbiterijem približno v temenski črti sedanjega oboka v zi-
du, ki loči podstrešje ladje od podstrešja prezbiterija, deloma ometan in po-
beljen grobo ometan, deloma samo surovo kot povišek sten in razširitev sta-
rejšega sestavljen zid, ki nosi sedanje ostrešje. V temenski črti se vidi na
črnem zidu v močno šilastem trikotu. Na njegovi zunanji steni: 2 široka neo-

razdaljaj a. neko-
liko večja kot
razdalja b.

metana pasova, ki sta sledi nekdanje strehe
prezbiterija. V povišku je lina v obliki
strelnice. Do višine slemena strehe prejšnjega
prezbiterija je na južno stran ometan in pobeljen
zid. Na drugi strani se ta zid pričinja pri
vrhu in se navzdol širi v trikotu do sedanje
zunanje sev. stene str. ladje, vendar tako,
da seka nadstropje sedanje zakristije.
V tem zidu je še na prezbit. podstrešje
odprtina v obliki strelne line.

V fasadi za zvonikom na podstrešju je
iz velikih pravilno tesanih vodoravno
razvrščenih kvadrov zložen zid, ki
sega na sev. strani do črte temena
oboka str. ladje, na drugi pa se

trza ob zvonik.

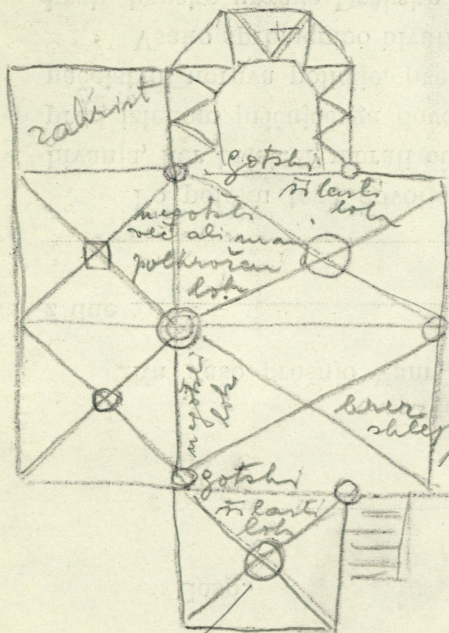
Lepa vsestransko na robu posneta kamnita odprtina vodi skozi to steno v zvonik

Vidi se, da je pozneje redrto.

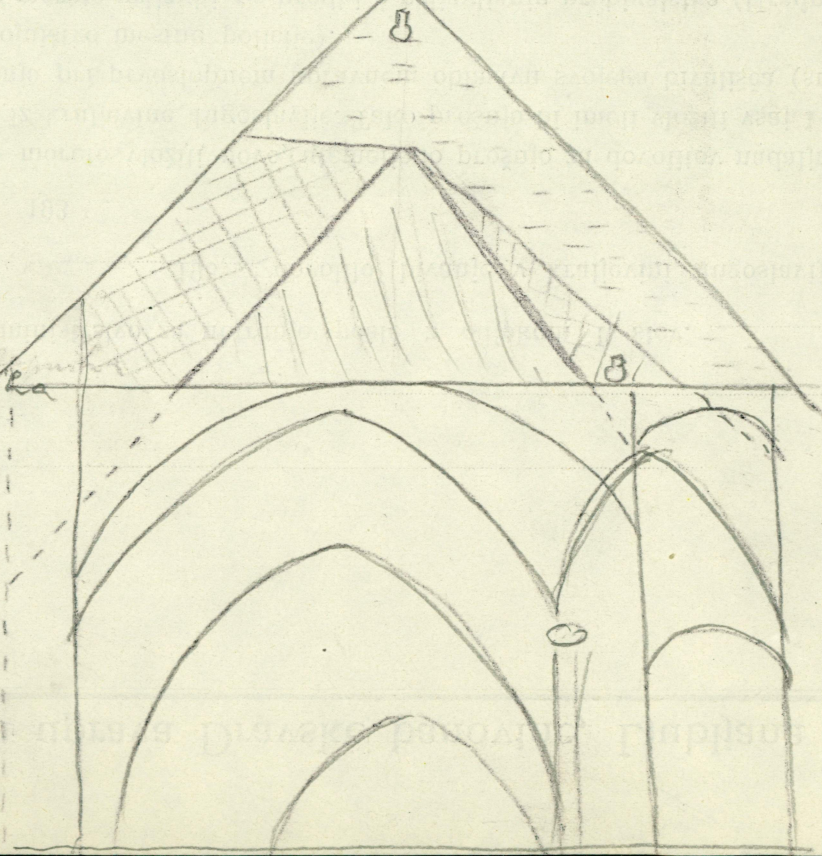
Lep star zvon. Napis ob vrhnjem robu: (Zmaj)mater + misericordie + tv + mos(zmaj
(zmaj)ab + orte + mccccviii + maria + mater + gratie.

Na trebuhu je odtisnjen dober oznogotski relief sv. trojica krona Marijo.

Stele, CXXV, 22.7.1933, str.21- 24.

reljefno sedaj -
nejasno skraseno

MALA NEDELJA - ž.c.- bivše kapele sv.Ane na pokop in sv. Tomaža v

7. (4)

Bukovcih.
ime

Hrib na katerem cerkev stoji se imenuje Cirkvenjak, (verjetno priča, da je tu že od davna stala cerkev) Gotovo je, da je bila c. zidana l.1521, str. kapela pa 1545. Adaj je postala ž.c., in katere fare je bila pre e podružnica, o tem nam stare listine nič ne povedo, kajti župnišče je l. 1695 zborel z vsemi listinami vred.

V prejšnjih časih sta bili v tej fari še dve kapeli: kapela sv.ane na pokop ki so jo podrli l.1785.

Na Moravskem vrhu stoji križno znamenje. Ko so ga l.1837 popravljali so našli na človeške kosti. Baje so tu pokopavali ljudi ob časi kuge.

Slov.gospodar, l.1879, str. 267.

Mala Nedelja v Slov. goricah (pri Radgoni - pravi listina iz l.1441) se imenuje prvič l. 1441 bei dem Suntaglein, ok. 1480 Klein Suntag, latinski tudi Parva Dominica. Patrocinij je sv. Trojica.

dr. Avguštin Stegenšek: O Veliki Nedelji in podobnih krajevnih imenih. ČZN. V. 1908. dtr. 25.

L. 1445. navedenih zadnjih devet krajev se je sčasoma iz župnije ~~knjižno~~ izločilo in se skupilo v nov vikarijat Mala Nedelja. Sicer prišteva vizitacijski zapisnik škofa Jakoba 1617 Malo Nedeljo kot podružnico k Ljutomeru, a to je pomota, kakor nas pouči krajevni imenik iz l. 1445. K malonedeljskemu vikarijatu so se izločili vsi kraji jurjevske župnije,

ki leže danes v sodnem okraju Ljutomer. L. 1782. je bilo tu 344 druž., 1555 duš.

Kdaj je nastala tukaj prva cerkev, se ne ve. Prvikrat zasledimo ime l. 1441. "bey dem Suntaglein vnder Rakespurg", ca 1480. "Klein Suntag", ca 1500 "Kl³ain Sontag". Ime Suntaglein, Klain Suntag = Mala Nedelja je nastalo v nasprotju Veliki Nedelji. Da pa bi nemški viteški red cerkev sam ustanovil, je gotovo kriva podmena, akoravno celo "Protocollum Ecclesiasticum Episcopi Martini" l. 1607. dne 12. julija Malo Nedeljo imenuje vikarijat Ormoža! Janisch pravi, da je sedanja cerkev bila neki sezidana l. 1521.; je li bila že takrat vikarijalna cerkev, je dvomljivo. Gotovo pa je dobila svojega lastnega vikarja ob reformaciji; saj se imenuje že l. 1607. vikarijat, akotudi v začetku ne vedno in redno zaseden.

M. Ljubša: Zemljepisni razvoj župnij in pražupnij Ptuj, Velika Nedelja in Radgona.

ČZN. XX. 1925. str. 13,14.

Lesen reljef sv. Treh kraljev 88cm x 99 cm(viš).

Ozadje(hrbet) zanimivo obsekano. Deloma črviv. Hrbet kaže sestavljenost iz 5 kosov. Večkrat razpokano. Pod sedanjo še dokaj znosno polihromacijo je deloma ohranjena prvotna. Kompozicija kaže frontalno sedečo Marijo, v sredi sedaj rdeča suknja visoko prepasana pod prsmi, oprsje tesno oblečeno z ravnim izrezom. Plav plašč spet preko prsi, položen od leve čez srednje koleno in noge kaže značilnosti paralelfalten stila z močnimi odmevi ušesastega načina gubanja. Marija ima na glavi danes belo ruto, obraz pa obrnjen en face rahlo proti desni. Desna roka je odtrgana(bila posebej dodelana) Odbita je leva rama z roko vred, popolnoma je zgubljeno dete, ki je sedelo verjetno na levi roki.

Profilno klečeč je levo od Marije stari kralj, s krono pred seboj na tleh, v modni obleki kraljev in vitezov, n.pr. na nizozem. slikah van der Weydenovega sloga. Izpod kratkih rokavov plašča se bogato gubasto razvijajo široki rokavi. Leva roka odbita, desna ohranjena, pa mogoče nova.

Dolga sedaj črna brada in polžasto kodrasti lasje. Za njim prav tako v profilu stoji sv. Jožef, s kapuco okrog vratu, snemajoč klobuk v pozdrav, z levo pa je nekaj držal - verjetno svečo. Desno od Marije je drugi kralj, prav tako reljefno klečeč, s hermelinovim plaščem na plečih, plašč pa se razvija podobno onemu v zelo širokih rokavih. Lase ima svedrasto parafelno zvite, kar spominja na način zač.16.stol. Donauschule itd. Na tleh je njegova krona.

Peta figura nedvomno črni kralj, je stal kot pendant Jožefa za drugim kraljem a odlomljen razen spodnjih delov nog.

Zelo dobro delo okr.1500.

Kompozicija je strogo simetrična. Polihromacija se obupno lušči.

Stele, CXXI, 13.8.1954, str.27-28.

(Wutschkofzén)

Zupna cerkev, posvečena sv. Trojici, imenovana tudi Mala Nedelja.

Pravilno orientirana cerkev stoji sredi vasi na griču v n.v. 279 m.

Viri in literatura: Fr. Kovačič: Ljutomer, Maribor 1926, p. 306-331; M. Zadnikar: Umetnostni spomeniki v Pomurju, Murska Sobota 1960, p. 34; Farna kronika Matej Slekovec 1897;

Karakteristika: Cerkev sestavljajo: kvadraten, v gornji polovici osmerostran zvonik z na južni strani prizidanimi kornimi stopnicami, pravokotna ladja, ožji toda višji, izven osi postavljeni 5/8 zaključeni prešbiterij ter na severu prizidani severna ladja in nadštropna zakristija. Gradnja je kamnita, ometana. Strehe so opečne, zvonikova je piramidasta in pločevinasta. Cerkev predstavlja zanimiv poznogotski stavbni konglomerat, katerega odlikuje lepa pokrajinska lega.

Zunanjščina: Vso cerkev opasuje pristrešen talni zidec, ki se deloma ravna po terenu in oblikuje na severozahodnem delu vogalu zvonika vegetabilno prekrizje.

Zvonik ima na fasadi kamenit pp portal z lenico 1861., nad njim pa ppk lino z močno posnetimi robovi. Enako lino ima na severni strani, medtem ko je južna zakrita s stopniščnim prizidkom iz leta 1800. Zvonikovi vogali so šivani, njegov kvadratni del pa zaključuje konkaven zidec. Osémstrani zvonikov del ima v štirih stenah zašiljene zvonove line s poševnim ostensjem, zaključuje pa ga tudi konkaven fabion. Tu se nahaja letnica 1521, pač leto postavitve zvonika.

Ladijska fasada, kolikor sega preko zvonika in stopnišča, ima na jugu šivan vogal, v višini 3m pristrešen zidec, na vrhu pa konkaven fabion. Na severu se jasno vidi, da je severna ladja nastala istočasno z zvonikom, čerav je oblikovana enako kot južna, le da nima fabiona. Južna ladijska podolžnica hrani profiliran renesančni portal z letnico 1547 in profilirano

grede ter dvoje zašiljenih okens kamnitim poševnim ostenjem. Severna ladijska podolžnica brez fabiona toda z dvema zašiljenima oknoma s poševnim ostenjem, ki pa sta mlaajša od južnih. Vzhodna ladijska fasada ima na jugu zopet pristrešen, konkaven spodrezani zidec, nad njim v kotu s presbiterijem nek stršasti profil ter na vrhu fabion. Presbiterij in zakristija imata precej višje sleme in s tem požarni zid, ki ima v čelu ključasto lino.

Presbiterij ima v južni, jugovzhodni in severovzhodni steni po eno ppk okno s poševnim ostenjem in kamnitim okvirom. Zakristija ima cementen pp portal in zgoraj dve pp okenci z baročno valovito mrežo. V vzhodni steni sta sledova zažidane pdp line pri tléh in ključaste strelnice na vrhu.

Notranjščina: Zvonico pokriva križno rebraستی obok s 4 konsolnimi ostanki in okroglim sklepnikom. Rebra so dvojnega konkavnega profila. Tri konsole imajo obliko nekakih ščitov. ena pa križne rože s kamnoseški znakom. Na sklepniku je reliefna podoba obličja, sekire in lopate. Prehod v ladjo odlikuje močan zašiljen lok s $3/8$ posnetim ostenjem.

Ladji, od katerih je sevrna nekoliko ožja, ločujeta loka, počivajoča na močnem stebru z oktagonarno bazo, katerega krilno ploščo podpirajo na vogalih štirje reliefne listi. Nad stebrom sledi renesančen pilaster toskanskega reda z letnico 1547. Nasproti stebru je ob južni ladjini steni okrogel polstember, ob severni pa geometrična konsola. Na teh počivajo štiri križno rebraستی oboki, ki počivajo na koteh deloma na manjših geometričnih konsolah. Rebra so nekoliko plitvejša toda enakega profila kot v zvonici. Sklepa o jih

stranski, zašiljenolbojasti ladji, ščitkasti in okrogli sklepnik (v južni orgelj.). Zašiljeni slavalok je posnet do $3/8$ profila. Vse kamnoseštvo je iz rumenkastega, precej poroznega oseškega peščenca. Okna imajo tudi z notranje strani kamenita poševna osterja razen severozahodnega, ki kaže omet. Čez obe ladji je vzdana pevska empura na dveh toskanskih stebrih in treh kapastih obokih, ki se je v sredini izbočevala, a je sedaj v celoti podaljšana za okoli 1 m v prostor.

Presbiterij je s slavalokom vred izven osi ter mnogo višji od ladje.

Pokriva ga banja s sedmimi sosvodnicami na visoko nameščenih toskanskih konsolah. Vsa notranjščina je konservatorsko obnovljena. V presbiteriju so bile ob tej priliki odkrite ranobaročne freske v medaljonih s prizorom Binkošti v temenu. Ves presbiterij diha renesančnega duha ter ga lahko na splošno datiramo na začetek 17. stoletja. V zakristijo vodi ušesast pp portal, v oratorij pa dve pdpu lini. Oba pokrivata po dva križna oboka. V celotni cerkvi je črno-bel cementni tlak.

Oprava: Prejšnji glavni oltar je imel létnico 1650, sedanji tabernakl jast, postbaročni pa je iz leta 1862. Na njim visi na steni slika ppk opl, zgoraj z rokajem okrašena, slika sv. Trojice, ki je tipičen primer historičnega slikarstva iz istega leta.

Severni stranski oltar MB je imel do leta 1798 kamenit kip, od leta 1847 J. Kreutzerjevo sliko Marije pomočnice, od leta 1882 kip LMB, sedanji neorenesančni oltar pa je delo A. Zorattija iz leta 1902.

Južni stranski oltar je posvečen sv. Sebastijanu. Pripada tipu zlatega oltarja. Ima lahko trebušasto, enzo, njegova predela pa stopa v prostor ter je okrašena s hrustančastimi kartušami in se končuje v dveh hrustančasto okrašenih konsolah. Nastavek nosita dva stebra in popolno golčasto ogredje s s kriloma, a iko pa oblikuje pokončen oval, obdan z bogatim hrustančastim aktom, katerega kronajo kipci dveh putov in sv. Andreja. V atiki stoji pred ovalom sv. Katarina, v nastavku v osrednji ppk niši z močnim poševnim ostentem sv. Sebastijan, ob straneh pa na konsolah pod školjkastima zaključkoma Lucija in Barbara. Majhen tabernakelj je originalen. Oltar je iz konca 17. stoletja.

Prižnica iz četrtnine 18. stoletja je na sedanjem mestu od leta 1846. Prej je bila ob slavoloku. Je običajnega trebušastega tipa, okrašena z reliefi Marka 12 letnega Jezusa v templju in Matevža ter ornametiko, tipično za čas njenega nastanka, okoli leta 1740.

Orglje so delo iz leta 1810, Ludvika Grassa iz Gražza, so v neorenesančni omari.

Križev pot, kopija po Führichu, je delo Heriberta Lampela iz Graza 1845.

Poznotaročna zakristijska omara je iz leta 1770.

Oprema: Lesteneč je klasicističen. Kelih je neorokokojski, kadilnica in čolniček pa sta baročna.

Na oratoriju sta slikli obeh Src iz leta 1845 in slikli dveh mladeniških svetnikov iz leta 1927, delo Toneta Čeha.

Zvonik: Iz pevske empole vodi zašiljen kamenit portal z močno posnetim robom v zvonikovo prvo nadstropje, ki ima proti jugu zazidano ppk lino zaradi leta 1800 prizidanega stopnišča. To nadstropje je bilo včasih obokano. Zvon z reliefom Marijinega kronanja ima sledeči napis: (zmaj) MARIA MATER GRACIE + MATER MISERICORDIE TU NOS (zmaj) KKKKKK AB HOSTE DEFENDI 1809. Zvonik šo leta 1808 pokrili s pločevinasto streho, leta 1864 pa opremili s strelovodom.

Podstrešje: Rezultati ogleda so združeni v resumeju.

Resume: Cerkev se prvič omenja leta 1441 kot Suntaglein under Rakespurg in leta 1480 kot Kleinsontag ter se od konca 16. stoletja omenja kot videmski vikariat, od leta 1748 pa kot župnija. Cerkev stavbno dokumentira ves svoj razvoj. Njen najstarejši del je južna ladja, katere zelo strmo vzhodno čelo kaže na prvotno, nižjo in manjšo stavbo, h kateri so leta 1521 prizidali zvonik, katerega pp lina s posnetimi robovi je gledala preko prvotne stehhe. Kmalu nato so razširili ladjo v dvoladijski prostor in jo obokali, leta 1547. Ob tej priliki so razširili prvotni slavalok ter nadzidali obe ladjini čeli tako, da je zvonikova lina prišla na podstrešje, novi presbiterij pa s s streho segal preko originalnega čela. Vendar so ta presbiterij že v začetku 17. stoletja nadomestili s sedanjim z nadstropno zakristijo in grobnico. (severni vhod vanjo je zazidan), leta 1800 pa nadomestili leseno pevsko empolo z zidano ter uredili zunanje stopnice nanjo. Cerkev je bila leta 1962 urejena v notranjščini, nekaj let preje pa na zunanjščini.

Okolica: Okoli cerkve je bilo pokopališče s kapelo sv. Ane, katero so leta 1785 podrli, gradivo pa porabili za gradnjo šole. Pokopališče je obdajalo

taborsko obzidje, ki je bilo odstranjeno po opustitvi pokopališča leta 1788. Sedanje pokopališče je bilo povečano l. 1834 in 1894. Prvotno leseno župnišče je med leti 1788- 1789 zamenjalo sedanje, ki je bilo povečano in predelano leta 1833. Gospodarsko poslopje je iz leta 1895.

Topoli okoli cerkve so iz leta 1846, rasteta pa tudi velik kostanj in lipa. Južno cerkve stoji spomenik, postavljen leta 1895 v čast Antona Kremplja (1790 - 1844). Njegov napis se glasi: ANTONU KREMPELJNU / MALONEDER JSKEMU ŽUPNIKU IN SLOVENSKEMU PISATELJU POSTAVILI ROJAKI.

Konservatorske opombe: Cerkev je v redu vzdrževana.

Registrske opombe: Vzdrževalni stroški so kriti iz imetnikovih sredstev.

Ostalo: Prva šola je bila skupaj z mežnarijo postavljena leta 1785, druga 1818, tretja pa leta 1872. Ta še sedaj služi svojem namenu. Je postbidermajersko komponirana, a ima že historičen pp portal. Pred šolo stoji spomenik dr. Jakoba Radoslava Razlaga (1826- 1880), postavljen leta 1927. Pošta je povprečno postbidermajersko poslopje z vodoravnimi fugami. Kapela na klancu pred vasjo je manjša in bp, kapela za vasjo pa je neogotska, s stolpičem.

V Bučkovcih je vzhodno cepišča k Mali Nedelji dvbje starih hrastov. Od dveh kapel je večja neoromanska s stolpičem, manjša pa je trikotnega tle risa s pločevinasto streho in tremi velikimi ppk nišami s sledovino- vejše slikarije. Kapela je preprosto delo iz kaza prve polovice 19. stol. Kapela sv. Tomaža v Bukovju, ki je stala med leti 1716 in 1780., je bila svoj čas znamenita po svbjih prikazovanjih pa tudi po sporih v zvezi z njeno postavitvijo.

Opombe: Ko so leta 1794 podrli stari glavni oltar, so našli sledeči napis: F.M. ANNO 1650 HOC ALTARE FIERI ET DEAURARI CURRAVIT IOANNES RAIS- PERGER EDITUUS ECCLESIAE.

Jože Turk: Zapiski mariborske topografije, (1966?).